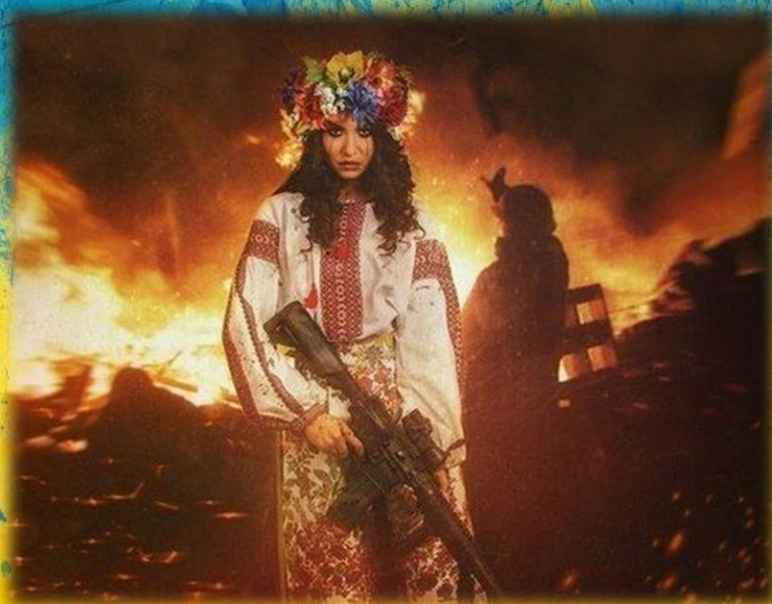

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ.
ОБРАЗ ЖІНКИ : «ЖІНОЧЕ»,
«ФЕМІНІСТСЬКЕ», «ФЕМІННЕ»

Матеріали
другої Міжнародної
наукової конференції
(7-8 квітня 2022 року)

Харків – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця

**АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ.
ОБРАЗ ЖІНКИ: «ЖІНОЧЕ»,
«ФЕМІНІСТСЬКЕ», «ФЕМІННЕ»**

**Матеріали
другої Міжнародної наукової конференції**

(7-8 квітня 2022 року)

Харків – 2022

УДК 80
А 79

Організатори конференції – кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Голова оргкомітету конференції – д. пед. н., проф., чл.-кор. НАПН України, ректор **Бойчук Юрій Дмитрович** (Україна)

Заступник голови – д. філос. н., проф., проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності **Бережна Світлана Вікторівна** (Україна)

Науковий керівник конференц-проєкту – д. філол. н., проф., завідувачка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця **Криворучко Світлана Костянтинівна** (Україна)

Члени оргкомітету:

К.Ю. Голобородько – декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, доктор філологічних наук, професор (Україна);

І.І. Костікова – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії і практики англійської мови (Україна);

О.В. Радчук – докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

О.О. Скоробогатова – докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

І.І. Степанченко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

О.І. Артюх – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

А.Г. Козлова – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

І.В. Разуменко – кандидатка філологічних наук, професорка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

Т.І. Тищенко – кандидатка філологічних наук, професорка, професорка кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова (Україна);

Н.В. Тучина – кандидатка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри англійської філології (Україна);

П. Рогальський – доктор філософії, докторант Університету Марії Кюрі-Склодовської Люблін (Польща);

М.Й. Рохас-Багамон – доктор філософії Університету Сурколомбіана (Колумбія);

Клодожил Фабіано Рібейро душ Сантуш – кандидат технічних наук, професор математичної освіти, дослідник культурологічних аспектів математики (етноматематики) та ІКТ у математичній освіті на кафедрі математики MID-WEST STATE UNIVERSITY – UNICENTRO (Бразилія);

Гонсалвес Даві Сільва – доктор філософії з перекладознавства, професор кафедри мов та літератури UNICENTRO (Державний університет Середнього Заходу), (Бразилія);

Секретарі: О.О. Атанова, Л.О. Корнієнко, В.В. Четверик

Аргументи сучасної філології. Образ жінки: «жіноче», «феміністське», «фемінне».

Матеріали Міжнародної наукової конференції (7-8 квітня 2022 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 331 с.

Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 16.03.2022).

Матеріали конференції висвітлюють осмислення «образу Жінки» з точки зору ментальності спільноти в художніх творах, публіцистиці, на телебаченні, в Інтернеті та у реальному спілкуванні. Літературознавча та лінгвістична інтерпретації встановлюють

співвідношення «соціалізації» та «умовності» в жіночих образах, що репрезентує архетипи та стереотипи. Це розкриває процеси ідеології та ментальності як патріархальної (біархальної) феміністичної у мові, педагогіці, та літературі. У межах конференції проведено **круглий стіл «Війна 2022: “тут” і “зараз”**», який присвячено жахливим історичним реаліям, що переживають українці / харків'яни, та відстороненим «поглядам» іноземців здалека.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ЗМІСТ

КРУГЛИЙ СТІЛ «ВІЙНА 2022: “ТУТ,, І “ЗАРАЗ,,» 9

Бойко Світлана

ЗДВИЖЕННЯ. ПАМ’ЯТІ ЄВГЕНА (СІЛЬВЕРА). ВОНА ЖИВЕ
НАВМАННЯ... ПОЗИВНИЙ «МЕЙСТЕР»..... 9

Вакуленко М. О.

ПОСЕРЕД ВІЙНИ 11

Криворучко С. К.

21.03.2022: «ТУТ» І «ЗАРАЗ» 20

ВІЙНА І ВЕСНА В УКРАЇНІ. ЛЮТИЙ-БЕРЕЗЕНЬ 2022 22

Левченко Н. М.

У ВІЙНИ ОБЛИЧЧЯ НЕ ЖІНОЧЕ..... 24

Моклиця М. В.

КІЛЬКА ЕСЕЇВ ІЗ КНИГИ «НОМО-ВРЕНУМ» (ПИСАНІ ЗА ТИЖНІ ЧИ
МІСЯЦІ ДО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В УКРАЇНУ) 27

БРЕХНЯ ЯК АВТОРКА «РУССКОЙ ІДЕЇ»..... 27

ВІЙНА – МИСТЕЦТВО БРЕХНІ?! 29

БРЕХНЯ – ЦЕ ПРАВДА 30

ЧИ Є УКРАЇНЦІ РУСОФОБАМИ?..... 32

ПРО «СОР ІЗ ІЗБИ» 33

Радчук О. В.

НАВЕРНОЕ, МЫ СТАЛИ ДОБРЕЕ 35

Трегубов Д. Г.

МОСКОВСЬКА ДЕРЖАВА ЯК ПРОЄКТ ЗАПЕРЕЧЕННЯ РУСІ..... 37

Хоменко Г. І.

ВІЙНА. СПРОБА СУПРОТИВУ СЛОВА / СЛОВОМ 40

Штейнбук Ф. М.

КУЛЬТУРНА ДЕЗИНФЕКЦІЯ, АБО РОСІЙСЬКА КУЛЬТУРА
ІДІ НАХ*Й!..... 45

Сантуш душ Клодожіл Фабіано Рібейро

«ПАРАНА – ЦЕ ДІМ УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ...» 47

АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ.

ОБРАЗ ЖІНКИ: «ЖІНОЧЕ», «ФЕМІНІСТСЬКЕ»,

«ФЕМІННЕ» 50

Алексєєва О. М.

ОБРАЗ ЖІНКИ-МАТЕРІ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАНЬ Е. МАНРО «ЗАБАГАТО
ЩАСТЯ» 50

Архангельська А. М. НОВІТНЯ ФЕМІНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ЛЕКСИКОНУ: ЛІНГВОЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР	55
Белімова Т. В. НОВИЙ ЖІНОЧИЙ ДОСВІД: ОБРАЗ ПОДВІЙНОЇ АГЕНТКИ В РОМАНІ К. АТКІНСОН «РОЗШИФРОВКА»	60
Бойко Н. І., Коткова Л. І. <i>«ТО БУЛА КРАСА, ЩО ВИХОВУЄТЬСЯ ТІЛЬКИ НА УКРАЇНІ»:</i> ВИННИЧЕНКОВЕ БАЧЕННЯ ЖІНОЧОЇ КРАСИ	64
Bozhko Yu. O. EFFECTIVENESS OF DEBATES IN TEACHING ENGLISH	69
Бокшань Г. І. ЗБІРКА «ЛИСТИ З ПАРИЖА. ЛИСТИ З КИТАЮ» СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ У ФЕМІНІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ КООРДИНАТ	74
Брус М. П. «АКТИВІЗАЦІЯ СУФІКСА <i>-ИН(Я)</i> В СУЧАСНОМУ ФЕМІНІТИВНОМУ СЛОВОТВОРЕННІ»	79
Vakulenko M. O. ON THE GRAMMATICAL RESTRICTIONS OF THE USE OF FEMINATIVES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE	84
Viediarnikova T. V. THE PROBLEM OF GENDER IDENTITY IN THE ENGLISH LANGUAGE...89	
Голобородько Ю. К. КОНЦЕПТ ЖІНОЧНОСТІ У ТВОРЧОСТІ А. АВЕРЧЕНКА ПЕРІОДУ ЕМІГРАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ «КАНИТЕЛЬ» ТА «ЗВИЧАЙНА ЖІНКА»)	95
Гончарова Ж. Н. ФЕМІНІТИВЫ, НАЗЫВАЮЩИЕ ЛИЦ ПО ВОЗРАСТУ, В ПОЭЗИИ МАРЛЕНЬ РАХЛИНОЙ.....	100
Гончарова О. А. НАРОДЖЕННЯ «ФЕМІННОГО РЕАЛІЗМУ»: «ПАЛОМНИЦТВО» Д. РІЧАРДСОН	105
Гулич О. О. ТВОРЧЕСТВО Л. Я. ГУРЕВИЧ В КОНТЕКСТЕ ФЕМИНИСТСКОГО ДВИЖЕНИЯ	109
Девдюк І. В. КОНФЛІКТ ЧУТТЄВОГО І РАЦІОНАЛЬНОГО В РОМАНІ ДЕВІДА ЛОУРЕНСА «ЗАКОХАНІ ЖІНКИ».....	114
Жужгіна-Аллахвердян Т. М. ДРАМА ЖЕНЩИНЫ В ИСТОРИКО-ЛИТЕРАТУРНОЙ РЕТРОСПЕКТИВЕ И ДИСКУРСЕ ФЕМИНИЗАЦИИ КУЛЬТУРЫ	119
Zambrzycka M. “HARDA”. POSTAĆ KRÓLOWEJ ŚWIĘTOSŁAWY W POWIEŚCIACH ELŻBIETY CHEREZIŃSKIEJ.....	124

Золотько А. А. ПОДТЕКСТ СТИХОТВОРЕНИЯ БОРИСА СЛУЦКОГО «БЕЛЫЕ РУКИ»	130
Ільницька О. П. РОЛЬ ЖЕНЩИНЫ В ЖИЗНИ ГЕНИЯ (ПО РОМАНУ С. МОЭМА «ЛУНА И ГРОШ»)..	137
Кадубовська С. С. ОБРАЗ ЖІНКИ У ТВОРЧОСТІ ФРІДРІХА ДЮРРЕНМАТТА.....	142
Кайгородцева Б. О. ЖЕНСКИЙ ВОПРОС В ИНТЕРПРЕТАЦИИ ЛИТЕРАТУРНОГО КРИТИКА ЕВГЕНИЯ АНДРЕЕВИЧА СОЛОВЬЁВА	147
Кайдаш К. В. ЦИКЛ «ГОЛОСИ УТОПІЇ»: ПОЕТИКА ФЕМІНІЗМУ У ТВОРЧОСТІ С. АЛЕКСІЄВИЧ	152
Козлова А. Г. «...ЖЕНЩИНА, СОКРЫТАЯ В МУЖЧИНЕ...» (О НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ ВОПЛОЩЕНИЯ ЖЕНСКОЙ ТЕМЫ В ЛИРИКЕ ЕВГЕНИЯ ЕВТУШЕНКО)	155
Костікова І. І. КОМУНІКАЦІЯ ЯК ГНУЧКА НАВИЧКА СТУДЕНТІВ.....	160
Криворучко С. К., Разуменко І. В. «ЖІНОЧЕ», «ФЕМІНІСТСЬКЕ», «ФЕМІННЕ»: КОНЦЕПТ / АРХЕТИП...165	
Лепегюха А. В. ФОКАЛІЗАЦІЯ РЕФЕРЕНТІВ-ЖІНОК У СИНОНІМІЧНИХ КОНСТРУКЦІЯХ У РОМАНІ «ДОРА БРЮДЕР» П. МОДІАНО	171
Lukyantseva P. A. THE IMAGE OF MOTHER AND MOTHERHOOD IN EARLY PROSE OF LUDMILA PETRUSHEVSKAYA.....	176
Луцій С. І. ЖІНКА У ВИРІ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ХХ СТОЛІТТЯ.....	180
Лях Т. О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ НОВЕЛІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ)	185
Маленко О. О., Соприкіна В. Д. ПРЕЦЕДЕНТНІСТЬ ПСЕВДОНІМІВ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ СПІВАЧОК У ВИМІРІ УНІВЕРСАЛЬНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ	190
Маліцька А. Д. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗУ БЕАТРИЧЕ У ЛІТЕРАТУРІ МОДЕРНІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЙ «ЗАБУТА ТІНЬ» ЛЕСІ УКРАЇНКИ І «BEATRICE» САРИ ТІСДЕЙЛ)	196

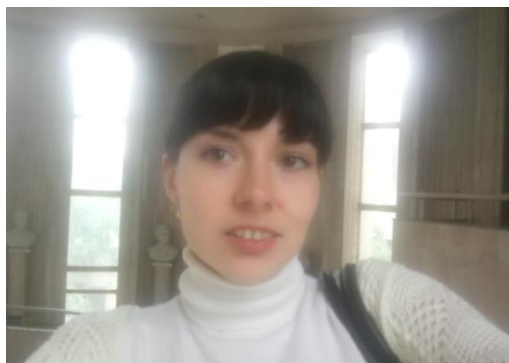
Матвєєва О. О. ІДЕЯ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ У ТВОРЧОСТІ ПАНАСА МИРНОГО (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ «СКОЛИХНУВ», «РОДИНА БОРОДАЇВ – ГОЛОВИХА –УЧИТЕЛЬКА»).....	201
Мачек В. П. ФЕМІНАТИВНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ТА СЛОВАЦЬКОЇ МОВ У ЗІСТАВНОМУ ВИСВІТЛЕННІ.....	206
Менсітов І. І. ТИПИ СТОСУНКІВ КОЗАКІВ ІЗ ЖІНКАМИ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ У ВІРШАХ «МАРУСЯ ЧУРАЙ» Л. КОСТЕНКО).....	212
Ніколаєнко К. І. У ТЕНЕТАХ ПОТРІЙНОГО ТЕАТРУ: ОБРАЗ АКТОРКИ В РОМАНІ ДЖОНА ЛЕ КАРРÉ «МАЛЕНЬКА БАРАБАНЩИЦЯ».....	217
Остропальченко Ю. В. ФЕМІНІСТСЬКИЙ КОНТЕКСТ П'ЄСИ ВЕНДІ ВАССЕРШТАЙН “UNCOMMON WOMEN AND OTHERS”	222
Патріарх В. О. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕРМІНА <i>ФЕМІНІТИВ</i> У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ.....	227
Піддубна Н. В. ОМОВЛЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ В ПОЕЗІЇ ІРИНИ ЖИЛЕНКО.....	232
Прушковська І. В. ТУРЕЦЬКА ДРАМАТУРГІЯ НАВКОЛО «ПАТРІ» / «БІ» АРХАТУ.....	237
Radchuk O. V. THE FEMINIST NATURE OF THE WORKS OF M. ATWOOD (BASED ON THE NOVEL “THE HANDMAID’S TALE”).....	242
Rogalski Paweł OBRAZ KOBIETY ZE WSCHODU W NARRACJACH PODRÓŻNICZYCH TOMASZA GRZYWACZEWSKIEGO I WOJCIECHA JAGIELSKIEGO.....	247
Рогожа А. О. ЗОБРАЖЕННЯ «ЖІНОЧОГО» КОНЦЕПТУ У РОМАНІ Д. Г. ЛОУРЕНСА «ЗГУБЛЕНА ДІВЧИНА».....	254
Романова Н. В. НІМЕЦЬКІ МУДРОСЛОВИ ПРО ЖІНКУ	259
Румянцева-Лахтіна О. О. ЗАХИСТ БІАРХАТНОЇ РОДИНИ ЯК ПРОЄКЦІЯ ЗАХИСТУ КРАЇНИ ВІД ВОРОГА В РОМАНІ ПОКОЛІНЬ С. ЖАДАНА «ІНТЕРНАТ».....	261
Скидан М. С., Скидан Я. А. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОТОЛЕРАНТНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	270
Скоробогатова О. О. АВТОРКА РОМАНУ «МІДЛМАРЧ» ДЖОРДЖ ЕЛІОТ І «ОБРАЗ АВТОРА» ЯК ХУДОЖНЯ ІНСТАНЦІЯ ТВОРУ (ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ)	275

Солошенко-Задніпровська Н. К. К ВОПРОСУ О «ЖЕНСКОМ», «ФЕМИНИСТКОМ», «ФЕМИННОМ» (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ СОВРЕМЕННОЙ МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЫ)	281
Стулов Ю. В. ДВА ПОКОЛЕНИЯ АМЕРИКАНОК КИТАЙСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ В ДИЛОГИИ ГИШ ДЖЕН	288
Тернова Ж. А. ЛІНГВОМЕНТАЛЬНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ ЛЕКСИКО- СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «ПРОФЕСІЯ» В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	293
Трегубов Д. Г. ВІДОБРАЖЕННЯ ПОБУДОВИ СІМ'Ї У СВІТОВІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ СПАДЩИНІ З АНАЛІЗОМ ІСТОРИЧНИХ РОЛЬОВИХ ЗМІН	298
Халіман О. В. УЖИВАННЯ СЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ СПОРІДНЕНОСТІ В АСПЕКТІ ЛІНГВОАКСІОЛОГІЇ	304
Швець А. І. ЖІНКА І ВІЙНА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА «ЗЕМЛЯ»)	310
Шостак Оксана ІДЕЇ ВІЧНОЇ ЖІНОЧНОСТІ У РОМАНІ «САДИ В ДЮНАХ» ЛЕСЛІ МАРМОН СІЛКО	315
Штолько М. А. СВІТОВІДЧУТТЯ ПОЕТЕС НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «ВІТЧИЗНА» (2000–2005 РР.)	321
<i>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</i>	327

Kostyuk, G. (1983). U sviti idei i obraziv. Vybrane. Krytychni ta istoryko-literaturni rozdumy 1930–1980 [In the world of ideas and images. Favorites. Critical and historical-literary reflections 1930–1980]. Suchasnist [in Germany].

Tsukanova, M. (1992). Yihnya taiemnitsya. Povist ta opovidannya, uryvok z romanu [Their secret. Story and short story, excerpt from the novel]. Kyiv: Svitovyd [in Ukrainian].

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ
В УКРАЇНСЬКІЙ НОВЕЛІ КІНЦЯ ХІХ –
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ МАРКА
ЧЕРЕМШИНИ)**

Лях Т. О. (Ужгород, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-7913-3468>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6450201>

Abstract

The characteristic features of Ukrainian literary process at the end of XIXth – the beginning of XXth centuries developed in connection with Modernism. Ukrainian writers reflected the realities of human life and psychological states, feelings of the characters. Writer’s worldview was formed in the cultural context and philosophy of that time. His works are closely connected to Modernist tendencies, especially to the “philosophy of life”. Therefore, the article deals with the transformation of the image of a woman in Ukrainian short stories of end of XIXth – the beginning of XXth centuries, in particular Marko Cheremshyna’s works. The investigation focuses on the innovative origin of the Marko Cheremshyna’s image of a woman regarding the content and form. Solving of this problem is connected with questions about nature, love, essence and sense of human life. The author comes to the conclusion that Marko Cheremshyna’s understanding of the image of a woman is close to pantheism; a human for him is a part of the Universe. Woman in the short story “Parasochka” embodies vitalism of human existence, Eros, and Tsia in “Parubotska sprava” (“Bachelor occasion”) brings death and is a reflection of Thanatos. The article

explicates the vitality as a state of human being in the short story genre of Ukrainian literature at the end of XIXth – the beginning of XXth centuries according to the interdisciplinary research.

Keywords: Modernism, short story, “philosophy of life”, image, woman, Eros, Thanatos.

Формування світоглядних принципів українського модернізму відбувалося здебільшого під впливом західноєвропейської філософії, зокрема “філософії життя”, яка оцінювала життя як основу буття і свідомості, сприймала його як цілісне ненастанне становлення, трактувала його як космічний порив (А. Бергсон), подолання світової волі (А. Шопенгауер), волю до влади (Ф. Ніцше), потік вражень, не підвладних повною мірою аналітичному розумові (В. Дільтей) (Literary encyclopedia, 2007, Vol. 2, p. 533). Саме увага письменників до взаємин людини зі світом у всіх його аспектах спонукає їх до пошуку нових художніх форм. В українській новелі доби модернізму автори намагаються відтворити зв'язок людини зі світом, природою, утраченим Абсолютом. Показовою в цьому плані стає трансформація образу жінки в українській новелі кінця XIX – початку XX століть відповідно до філософсько-естетичних пошуків епохи. Дослідження цього аспекту української новели на прикладі творчості Марка Черемшини є метою пропонованої розвідки.

У творах Марка Черемшини найбільш повно виявився вітаїзм буття людини. На це вплинули гуцульська ментальність, пантеїзм авторового світогляду. Коли І. Франко порадив письменнику «закинути писати поезію в прозі та вернути до “Параски”, себто до мужиків» (Cheremshyna, 1987, p. 343), новеліст прислухався до поради метра. Про «мужиків» автор пише у ранній творчості, а до «Параски» «вернув» уже зрілим майстром. «Параска» в розумінні автора втілює ідеал принципово іншої людини, не злиденного селянина, на якому «зложилися віки нужди і вип'ятнували на ньому грубими буквами: мужик» (Cheremshyna, 1987, p. 42), а людини здорової та гарної, сильної духом та гордої, людини, яка відчуває природу, всотує її енергію, відчуває свою землю, власне коріння, аж до первісних несвідомих інстинктів.

Життєтворча енергія персонажів Марка Черемшина насамперед знаходиться у тілесній оболонці, оскільки вона є частиною самої природи. Така концепція письменника суголосна з ніцшеанською «філософією життя», яка обстоє в людині єдність духовного і тілесного начал: «“Я плоть і душа”, – так каже дитина. І чом би не брати прикладу з дітей?» (Nitsche, 1993, р. 32).

Новий тип жінки як відображення вітаїзму людини Марко Черемшина малює в новелі «Парасочка» (1922). Коханий дівчини зраджує її та одружується з іншою. Незабаром знеславлена Парасочка вирішить помститися. Ставши сільською повією, вона зваблює чужих чоловіків. Парасочка все життя кидає виклик тим, хто її образив: спочатку «богачьці», яка відібрала у неї милого, а потім і селу, що її зневажило: *«А ек село на мене свистало, то я йому навкірки співала, молоденьких газдів принаджувала. Най богацкі молодиці мене знають, най на мене банують, ек я на них банувала»* (Cheremshyna, 1987, р. 193).

Парасочка нагадує тип жінки, що виник у культурі Європи кінця ХІХ – початку ХХ століть. Як відзначає О. Пагут, «поряд з постаттю жінки як носія і втілення земних і небесних чеснот з'являється інша постать – жінки “пансексуальної”, істеричної, зниженої, порівняно з чоловіком – словом втілення “нижчого плотського рівня буття”». Цей тип, на думку дослідника, «репрезентував нове розуміння жінки в культурі Fin de siècle» (Pahut, 1998, р. 201). У портреті Парасочки вимальовується демонічна жінка: *«у лист піє, співанки співає, аж селом голос лігма стелиться. Регочеться на все село, в долоні плеще, по литках б'ється, аж гора дрозжить»* (Cheremshyna, 1987, р. 189).

Дія новели відбувається на початку Першої світової війни. Автор порушує у творі проблему становища жінки в тогочасному суспільстві: *«<...> газда – то талан коло хати. Най буде п'янюга, най жінці ребра місить, най тіски до лавиці в'яже, – то він однако газда, всему ред дає»* (Cheremshyna, 1987, р. 190). У цьому контексті Парасочка постає емансипованою незалежною жінкою, яка, хоч неморальним шляхом, проте сама забезпечує собі безжурне життя і може себе захистити. Життєва позиція Парасочки, її протистояння

сільській спільноті, стосунки з чоловіками роблять цей образ близьким до образів жінок у творах О. Кобилянської, де жінка «відмовляється жити за приписами суспільства, намагається жити у згоді з власною природою, тобто емоціями, почуттями» (Moklytsia, 2003, р.23). Зокрема, образ Парасочки типологічно споріднений з героїнею новели О. Кобилянської «Некультурна» (1896).

Якщо образ Парасочки в однойменній новелі є втіленням еросу, вітального пориву людини, то образ Ції з новели Марка Черемшини «Парубоцька справа» (1925) є уособленням танатичного в людині.

Вродливий парубок Федусь знеславив у селі вісімнадцять дівчат, а потім вирішив одружитися з багатогою молодою вдовою. Обурені батьки подають на «громадського любаса» до суду, який вирішує справу на користь Федуса, за умови, що той заплатить кожній дівчині. Хлопець погоджується дати «*по моргови землі*» усім дівчатам, окрім Ції, бо «*вона тогди була... вибачте...гола...*» (Cheremshyna,1987, р.231). Ція заколює Федуса ножем. Циганка Ція перейняла від батьків гарячу кров, гордість та самоповагу. В дитинстві вона бачила, як батько вбив матір за те, що «застав жінку та й любаса у хаті». З тих пір дівчина «*<...> все усміхнена, але зато все мовчить і дуже мало говорить*» (Cheremshyna,1987, р.229). Комплекси зради та смерті, що дівчина пережила в дитинстві, активізували в її психіці руйнівний Танатос.

Символічними є епітети, якими наділяє автор персонажів: «*Федусик золотенький*» та «*срібна Ція*». Як відомо, золото завжди символізувало тепло і сонце, а срібло – холод та місяць. Дослідниця А. Ханзен-Леве наголошує на негативності «жіночно-місяцевого» начала, що полягає у «дияволічній маніфестації “вічної жіночості”», котра «паморочить чоловіка або переслідує його (у формі манії)» (розрядка автора. – Т. Л.) (Khanzen-Leve, 1999, р. 200). Ця ознака негативності «жіночно-місяцевого» начала властива образу героїні Черемшини.

Танатичне в образі посилює портрет Ції. Вона «*чорноока*», у неї «*оливне личко*», вона уособлює темряву. Запальний характер дівчини передають її очі:

«гей оті краснокрилі метелики, що з мідяної лелії мід співають і дрижать перед бурею», вона «чорними очима потинає». Тіло дівчини асоціюється з неживою скульптурою: у неї «жемчужне чільце», «тесані бедра», «мармурова шия», з якої «вибігають срібні таляри і коралі та й накривають на грудях оті рожеві пупінки винограду» (Cheremshyna, 1987, p. 226-228). Символічно, що «рожеві пупінки винограду» – символ життєвого начала – накриває срібло – метал, що здавна був пов'язаний із нічною порою, а отже, – з потойбіччям, смертю. З образом Ції типологічно споріднений образ Зоїци з новели О. Кобилянської «Путіфара» (1931). Обидва образи є типом фатальної жінки.

Отже, в українській новелі кінця XIX – початку XX століть, зокрема у творах Марка Черемшини, відбувається трансформація образу жінки відповідно до філософсько-естетичних пошуків епохи модернізму, філософії життя.

References

- Literaturoznavcha entsyklopediia* [Literary encyclopedia] (2007). Kyiv. (Vol. 2). P. 533 [in Ukrainian].
- Moklytsia, M. V. (2003). *Lesia Ukrainka i Olha Kobylyanska: dvi hrani modernizmu* [Lesya Ukrainka and Olga Kobylyanska: two facets of modernism]. *Lesia Ukrainka i suchasnist* (Do 130-richchia vid dnia narodzhennia Lesi Ukrainky): zb. nauk. prats. Lutsk. P. 20-27 [in Ukrainian].
- Nitsche F. (1993). *Tak kazav Zaratustra; Zhadannya vlady* [Since Zaratustra said; Hunger of power]. Kyiv. 415 p. [in Ukrainian].
- Pahut, O. (1998). *Postat zhinky v Zakhidnii kulturi i literaturi na rubezhi XIX – XX st. (erotychnyi i moralnyi aspekty)* [The figure of women in Western culture and literature at the turn of the XIX – XX centuries (erotic and moral aspects)]. *Naukovi zapysky: Seriya: Literaturoznavstvo*. Ternopil'. Pp. 187-202 [in Ukrainian].
- Khanzen-Leve, A. (1999). *Russkyi symvolizm. Sistema poytucheskih motivov. Ranni symvolizm* [Russian symbolism system of poetic motifs early symbolism]. Sankt-Peterburg: Akadem. proekt. 512 s. [in Russian]
- Cheremshyna Marko. (1987). *Novely; posviaty Vasylevi Stefanyku; ranni tvory; pereklady; literaturno-krytychni vystupy; spohady; avtobiohrafiiia* [Short stories; Works Dedicated to Vasyl' Stephanyk; Early Works; Translations; Literary and Critics Articles; Reminiscences; Autobiography]. Kyiv. 448 s. [in Ukrainian].

Наукове видання

**АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ.
ОБРАЗ ЖІНКИ: «ЖІНОЧЕ», «ФЕМІНІСТСЬКЕ», «ФЕМІННЕ»**

Матеріали
другої Міжнародної наукової конференції

(7-8 квітня 2022 року)

Українською, російською, англійською та польською мовами

Тези друкуються в авторській редакції

Відповідальний за випуск: д.ф.н., проф. С.К. Криворучко

Художня обкладинка – С.К. Криворучко, Л.О. Корнієнко

Ком'ютерна верстка – Л.О. Корнієнко

Відповідальність за стиль і дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори; перевірено на плагіат, показник унікальності – 91,25%

Підписано до друку 16.03.2022 Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 14

Наклад 100 прим. Ціна договірна.

Копіювальний центр «Восход-принт», вул. Римарська, 3/5, м. Харків.